

Likwidacja spółki jawnej, a odpowiedzialność wspólnika **Aleksander Adamus, [radca prawny Kraków](#), Rödl & Partner**

Każdy wspólnik spółki jawnej odpowiada za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem solidarnie z pozostałymi wspólnikami oraz ze spółką. Odpowiedzialność wspólników za zobowiązania spółki istnieje także wówczas, gdy spółka uległa likwidacji, ponieważ likwidacja nie stanowi przeszkody do kierowania roszczeń z tytułu odpowiedzialności za długi spółki przeciwko wspólnikom.

Tak orzekł Sąd Najwyższy w wyroku z 27 kwietnia 2017 r., IV KK 108/17.

A.D. będący właścicielem „M.” Sp.j. wprowadził w błąd T. P. - właściciela firmy handlowo-transportowej co do sytuacji finansowej swojej firmy i zamiaru wywiązania się z umowy sprzedaży i nabył olej napędowy, za który nie dokonał zapłaty. Wyrokiem Sądu Rejonowego w B. z 20 listopada 2014 r. został uznany za winnego doprowadzenia T.P. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w łącznej kwocie 121. 263,82 zł i na podstawie art. 286 § 1 k.k. wymierzono mu karę 18 miesięcy pozbawienia wolności, z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat, a także – na podstawie art. 46 § 1 k.k. – orzeczono obowiązek naprawienia szkody przez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego kwoty 121 263,82 zł. Od tego orzeczenia kasację na korzyść skazanego wniósł rzecznik praw obywatelskich, podnosząc zarzut rażącego naruszenia art. 415 § 5 k.p.k. przez nałożenie na skazanego obowiązku naprawienia szkody obejmującego roszczenia, o których wcześniej prawomocnie rozstrzygnięto wyrokiem Sądu Apelacyjnego w K. z 18 lutego 2014 r.

Sąd Najwyższy uznał kasację za zasadną, ustalając, że Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z 18 lutego 2013 uwzględnił powództwo T.P. i zasądził na jego rzecz od pozwanej firmy M. Sp.J. sumę odpowiadającą wysokości szkód majątkowych przypisanych skazanemu przez sąd karny w sprawie. Po rozpoznaniu apelacji Sąd Apelacyjny w K. obniżył łączną kwotę odszkodowania do 121 265,82 zł. W aktach sprawy karnej zalegały kopie wyroku oraz apelacji w sprawie cywilnej. Zatem niewątpliwie Sąd Rejonowy w B., rozpatrując sprawę karną, był w posiadaniu dokumentacji wskazującej na to, że postępowanie cywilne w przedmiocie roszczenia wynikającego z popełnionego przestępstwa było prowadzone, co powinno doprowadzić do przyjęcia przez sąd pierwszej instancji wystąpienia przesłanki negatywnej dla orzeczenia obowiązku naprawienia szkody względem pokrzywdzonego. Zgodnie z art. 415 § 1 zd. 2 k.p.k. obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę nie orzeka się, jeżeli roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono. Zapobiega to funkcjonowaniu w obrocie prawnym spraw wynikających z dochodzenia tego samego roszczenia w postępowaniu karnym oraz innym postępowaniu. W tym kontekście nie było celowe nakładanie obowiązku naprawienia szkody na podstawie art. 46 § 1 k.k. wobec możliwości wyegzekwowania zasądanego roszczenia z majątku oskarżonego w oparciu o postępowanie cywilne.

Zgodnie z art. 22 § 2 k.s.h., każdy wspólnik odpowiada za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem solidarnie z pozostałymi wspólnikami oraz ze spółką. Likwidacja nie stanowi przeszkody do kierowania roszczeń z tytułu odpowiedzialności za długi spółki przeciwko wspólnikom. Prowadzi to do wniosku, że tożsamość podmiotowa roszczenia w rozumieniu art. 415 § 1 k.p.k. występuje także wtedy, gdy sąd w postępowaniu cywilnym zasądził roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa od spółki jawnej, której wspólnikiem był oskarżony. Sąd Najwyższy uznał więc, że Sąd Rejonowy w B. dopuścił się rażącej obrazy art. 415 k.p.k., w postaci orzeczenia obowiązku naprawienia szkody, w przedmiocie czego orzekł już wcześniej sąd cywilny.

KOMENTARZ EKSPERTA

Aleksander Adamus, radca prawny i senior associate w krakowskim biurze Rödl & Partner

Omawiane orzeczenie dotyczy problematyki stosowania klauzuli antykumulacyjnej wyrażonej w art. 415 § 1 k.p.k., w sytuacji, w której orzeczenia w postępowaniach karnym i cywilnym dotyczyły odpowiedzialności odszkodowawczej dwóch różnych podmiotów, tj. spółki jawnej w postępowaniu cywilnym oraz wspólnika tej spółki jawnej w postępowaniu karnym.

Celem zastosowania wymienionej klauzuli antykumulacyjnej, należy stwierdzić tożsamość roszczenia zarówno pod względem przedmiotowym jak i podmiotowym (wyrok SN z 3 lutego 2012 r., V KK 9/12). Na tożsamość roszczenia nie ma wpływu zaistniała w danej sprawie nieznaczna różnica wysokości odszkodowania z postępowania karnego i cywilnego. Tożsamość podmiotową sąd natomiast wywiódł z faktu, iż oskarżony był w sposób nieograniczony i osobisty odpowiedzialny za zobowiązania spółki jawnej ze względu na bycie w przeszłości wspólnikiem spółki.

Komentując orzeczenie Sądu Najwyższego należy w pierwszej kolejności omówić zakres odpowiedzialności ponoszonej przez wspólnika spółki jawnej za jej zobowiązania oraz sposób przeprowadzania egzekucji. Zasady odpowiedzialności wspólnika spółki jawnej określone zostały w art. 22 § 2 k.s.h., zgodnie z którym wspólnik odpowiada bez ograniczeń, całym swoim majątkiem, solidarnie ze spółką i innymi wspólnikami oraz subsydiarnie. Subsydiarność odpowiedzialności wspólnika nie dotyczy jednak płaszczyzny materialnoprawnej, bowiem zgodnie z art. 31 § 1 k.s.h., wdrażana jest ona dopiero w zakresie egzekucji. W konsekwencji tego sąd nadaje, zgodnie z art. 7781 k.p.c., tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko spółce jawnej, klauzulę wykonalności przeciwko wspólnikowi.

W tym punkcie rozważań rodzi się pytanie, czy art. 7781 k.p.c. dotyczy jedynie osoby będącej w danej chwili wspólnikiem, czy – wbrew literalnej wykładni przepisu – także byłego wspólnika.

Rozstrzygając wątpliwość Sąd Najwyższy sięgnął po uchwałę Sądu Najwyższego z 4 września 2009 r. (III CZP 52/09), w której skład orzekający opowiedział się za stanowiskiem, iż w kwestii ponoszenia odpowiedzialności, podobnie jak w przypadku członka zarządu w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, w odniesieniu do wspólnika spółki jawnej, decydujące znaczenie ma, czy w chwili powstania zobowiązania lub po jego powstaniu był on wspólnikiem. W konsekwencji Sąd Najwyższy słusznie stwierdził, iż odpowiedzialność wspólnika utrzymuje się także pomimo likwidacji spółki jawnej, co umożliwiło w komentowanej sprawie zastosowanie przez sąd opisanej klauzuli antykumulacyjnej.

Źródło: <http://www.rp.pl/Firma/312159964-Likwidacja-spolki-jawnej-a-odpowiedzialnosc-wspolnika.html>